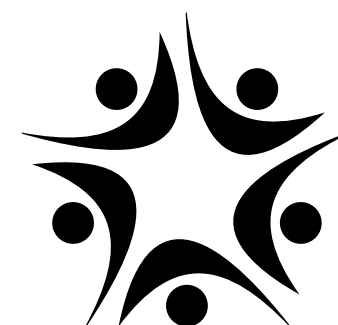


СПОРТ И БИЗНИС

Научни часопис

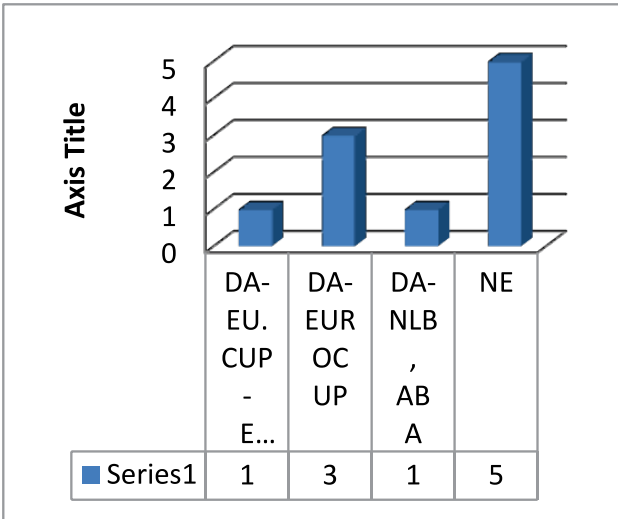
Број 4.



ФАКУЛТЕТ ЗА СПОРТ
БЕОГРАД

Београд
април, 2018.

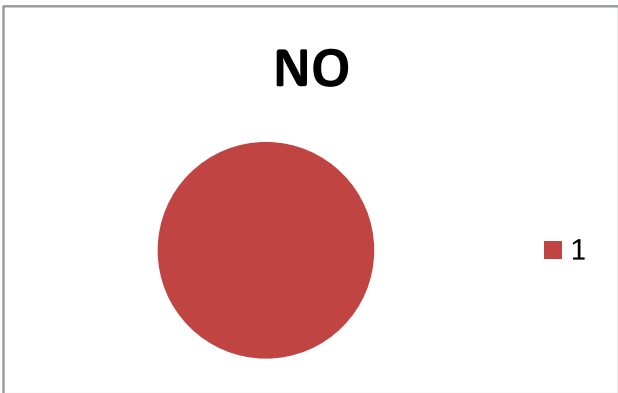
Graph 7



Local clubs

Graph 8 shows that the local clubs did not perform on the international stage, which is looking through the preliminary results only logical, especially when we compare the analysis of results with foreign clubs, which still had significant results compared to the local clubs.

Graph 8



The shown results briefly talk about the status of the clubs, their funding, costs, professional management and status in terms of competitions.

4. CONCLUSION

The research was conducted on a sample of 20 clubs from seven European countries, including Bosnia and Herzegovina. The sample consisted of 10 clubs from Bosnia and Herzegovina and 10 clubs from Europe. All clubs had a first division status in their countries and some even had major experience playing in the European competitions. In the paper we used a comparative analysis of the status of these clubs when it came to material and human resources, a comparative analysis of the clubs of Bosnia and Herzegovina, and foreign clubs, as well as statistically significant differences between the clubs.

The shown results briefly talk about the status of the clubs, their funding, costs, professional management and status in terms of competitions. The answers are different in character for all the given questions. Based on the obtained results the status in the local and foreign basketball clubs can be seen. The differences that are proven can be the guide to successful functioning of the clubs. Also certain results obtained are proof of successful club operations, which may serve as a benchmark of business operations in the clubs.

REFERENCES

[1] Kastratović, E. (2006). Uvod u menadžment. Beograd: Fakultet za menadžment u sportu.
[2] Bartoluci, M. (2003). Ekonomika i menedžment sporta. Zagreb: Informator
[3] Životić, D. (1999). Upravljanje u sportu. Beograd: Ministarstvo za sport i omladinu Vlade RS.
[4] Biberović, A., Ahmić, D. (2009). Sportski menadžment, drugo izdanje. Tuzla: Fakultet za tjelesni odgoj i sport.

АНАЛИЗА И СМЈЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ САВРЕМЕНИХ ПРОПИСА У ОБЛАСТИ СПОРТА

ANALYSIS AND GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF CONTEMPORARY LEGISLATION IN THE FIELD OF SPORT

МАРКО БЕГОВИЋ
Немачки спортски универзитет, Келн, marko.inovativnost@gmail.com

Сажетак: Овај рад има за циљ да да смјернице за поставку савремених прописа у области спорта, фокусирајући се на нормативне и функционалне напетости између државних органа и спортског покрета. Намјера је да се прикажу слабости хоризонталног система стратешког планирања и недостатности постојећих прописа у области спорта. Надаље, у раду ће бити указано на двосмисленост правног статуса спортских организација, посебно у односу на друге непрофитне или приватне организације, те неслагање између de iure концепта аутономије и de facto политизације спорта, као двије кључне варијабле које негативно утичу на спровођење политика и реализације активности у области спортске политике.

Кључне речи: правни прописи, аутономија, добро руковођење

Abstract: This paper aims to propose a set of guidelines for adopting modern regulations in the field of sport. It focused on normative and functional tensions between state authorities and the sport movement. The intention is to demonstrate the weaknesses of the horizontal system of strategic planning and the inadequacy of existing regulations in the field of sport. Furthermore, the paper will point out the ambiguity of the legal status of sports organizations, especially in relation to other non-profit or private organizations, and the disagreement between the de iure concept of autonomy and de facto politicization of sport, as two key variables that negatively affect the implementation of policies and the realization of activities in the field of sports policy.

Keywords: norms, regulations, autonomy, good governance

1. УВОД

Општа оцјена се огледа у слабости хоризонталног система стратешког планирања и одсуству дугорочног системског приступа (вертикално уређеног) у процесу реализације мјера/активности у области спорта. Даље, евидентан је изостанак анализе кадровске структуре, тј. потреба за реализацију поменутих активности. Буџетске ставке не прате стратешки оквир, а посебно отежавајући фактор јесте фокусирање на наредну фискалну годину, ограничавајући потенцијалне средњорочне/дугорочне програмске иницијативе. Примјетно је да је неформална комуникација/координација заступљенија у спровођењу секторских политика. У конкретном, законодавац је предвидио правне институте првенствено жељећи да заштити рад и функционисање надлежног органа државне управе, а не да развија/унапређује област од јавног интереса. Посматрајући кроз постојећи правни оквир, претходно подразумијева изостанак да се задовољи континуирана антиномија: јачање већ успостављених односа с једне кроз поштовања принципа правне сигурности и ограничавања развоја права и могућности кроз област од јавног интереса.

2. ДИСКУСИЈА

Камен темељац у позиционирању спорта у политикама јавних власти, као активности од јавног интереса представља Европска повеља о спорту, којом се, између осталог дефинише спорт као облик физичке активности

претежно структурисаног/организованог карактера. Истичу се друштвене, васпитно-образовне и здравствене вриједности, а улога јавних власти огледа се у стварању неопходног оквира за сарадњу - првенствено са непрофитним/невладиним сектором у циљу даљег развоја активности од јавног интереса кроз јачање волонтеризма и промовисању концепта аутономије спортског покрета. Посебно интересантан јесте концепт аутономије који се прилично разнолико перципира, стварајући извјесне препреке у смислу рада и функционисања спортског покрета. Саобразно наведеном, полазна основа у процесу израде Закона о спорту су свакако одредбе које се односе на систем доброг руковођења у спорту. Посебно они принципи утврђени Резолуцијом Савјета Европе „О принципима доброг управљања у спорту” (Резолуција X Конференције европских министара одговорних за спорт) [1], али и бројних докумената на националном (УК), међудржавном и наднационалном (Препоруке ЕУ, Резолуције СЕ 2012, 2014 и 2016. године) и спортском нивоу (Етички кодекс, БУП, АСОИФ принципи доброг руковођења) [2]. Ти принципи су: 1. невладине спортске организације представљају основ за развој континуираног опстанка грађанског друштва, спорта по једнаким могућностима и дају јединствени допринос развоју друштва заснованог на владавини права, демократији и поштовању људских права; 2. примјена принципа као што су демократичност, одговорност, солидарност, јавност у раду и финансијска педантност, од кључног је значаја за ширење и популаризацију спорта и јачање позиције спортских невладиних/непрофитних

Датум пријема чланка: 15.02.2018.
Датум прихватања чланка: 25.02.2018.

организација; 3. примјена истих су од кључне важности у процесу деполитизације спорта, борбе против корупције и организованог криминала с једне и очувања спортских принципа с друге стране; 4. све неетичке радње и понашања је неопходно системски елиминисати. Примјена предметних принципа претпоставља минимум стандарда у погледу успостављања демократских организационих структура, заступљеност свих релевантних чинилаца спорта у процесу доношења одлука, етички кодекс и јасни прописи за спречавање корупције, управљање ризицима и финансијског пословања. Сљедствено изнијетом, у управљачком нивоу истиче се неспојивост обављања јавне функције (представник јавних/локалних власти или политичке организације) са функцијом у спортској организацији примјењујући међународно обавезујуће норме [3,4,5], док се у Црној Гори не само такав облик промовише, већ имамо чињеницу да прописи државе Црне Горе омогућавају да представници политичких партија, уједно и представници јавних власти су на кључним позицијама у руководећим структурама спортских организација.

У прегледу примјене постојећих прописа, поред на раније указаних о радно-правном статусу спортиста, положаја Црногорског олимпијског комитета или нивоа усклађености са међународно обавезујућим инструментима у области борбе против допинга или насиља на спортским манифестацијама (који је непремијерено низак), издваја се изазов око оснивања спортских организација. Сем што Црна Гора има јединствен систем оснивања/регистровања непрофитних спортских организација, законодавац није препознао све спортске субјекте, међу којима и организације за спровођење одређених активности у спорту (удружење тренера, спортиста, судија, педагога и сл.). По погледу услова за оснивање спортске организације, постојећи прописи су дискриминаторски и отежавају развој предузетништва на шта указују коментари представника ЕК – процес инкорпорирања Директиве о услугама на унутрашњем тржишту. Упоредноправна рјешења препознају три начина функционисања правних лица: удружење (регистровано сходно Закону о НВО и у складу са „Основним принципима статуса невладиних организација у Европи“ Савјета Европе), привредно друштво и јавна установа. Што се чланства тиче, организација може функционисати као *universitas rerum* или *universitas personam*, без додатних ограничења сем наведених *in extenso numerus clausus* по питању оснивачког акта. Како чл. 53, Закона о спорту [6] предвиђа обавезу трансформације из аматерског у професионални клуб (привредно друштво) ако има 50% или више регистрованих спортиста са професионалним уговором, ваља указати да је ЕК већ имала примједбе на овакве одредбе и да би требало предвидјети као у земљама чланицама ЕУ да је обавезна трансформација са четвртином професионалних спортиста који наступају за први тим. Оснивачки капитал је обавезан и креће се од 70,000 евра за акционарско друштво, а за рад и функционисање је надлежан Закон о привредним друштвима. Посебна пажња је на конфликт интереса као и мјерама за превенцију прања новца и финансирања тероризма. Осим наведеног, у случају обављања одређење привредне дјелатности спортска организација се може

трансформисати у привредно друштво, а задржати аматерски статус у такмичењима. Што се јавних установа тиче, упоредноправна рјешења препознају агенције, заводе (за медицину или медицину и спорт) и друге установе (обично високошколске за област спорта, спортске медицине), као неизоставне чиниоце система спорта.

Смјернице:

1. Неопходно је изградити организациону схему, постављајући јасне одговорности за чиниоце у структури спорта (Министарство, локалне самоуправе, ЦОК, ...) али показати и ниво централизације, тј. ниво интервенционизма јавних власти у систему спорта (Национални програм развоја спорта 2018-2024).
2. Будући надлежни орган за област спорта да се постави као регулатор односа који ће дефинисати услове за све учеснике у систему спорта. Аутономност у доношењу спортско-специфичних правила је загарантована, али систем руковођења у спортском покрету мора позиционирати спортисте као центар развоја одређене гране спорта- један од приоритетних задатака јавних власти јесте заштита права и омогућавање адекватних услова за спортисте. Надлежни државни орган даје сагласност на статуте савеза и у том смислу а полазећи и од извјештаја међуресорског Радног тима, ограничити на максимум један узастопни реизбор доносиоца одлука у поменутој спортској организацији (АСЦ).
3. Уставом је загарантована слобода удруживања, што подразумеива за област спорта, грађане који се слободно удружују и формирају спортско рекреативна друштва. У погледу спортова који су препознати кроз ЦОК, сами процес регистрације/ пререгистрације спортских организација је неопходно уредити Правилником који ће ближе прописати услове за сваку грану спорта појединачно наслањајући се на ЕУ Директиву о услугама (међународно преузете обавезе).
4. Препознати све субјекте у систему спорта као и ближе дефинисати њихове услове за обављање спортских дјелатности и њихове надлежности. Наслањајући се на претходно, јасно дефинисати правни статус правни статус спортских организација у складу са постојећим правним прописима државе Црне Горе:
 - Удружење грађана,
 - Привредно друштво,
 - Јавна установа,
 - Школско спортско друштво (као секција).
5. Јасније уредити статус физичких лица у спорту, а посебно спортисте(спортиста-аматериспортиста-професионалац) и њихов статус кроз категоризацију спортиста. Јер једино на темељу истог је јмогуће и адекватно препознати спортску изврност (статус врхунског спортисте) уважавајући специфичности различитих грана спорта.
6. Дефинисати рад и функционисање ЦОК-а у складу са Олимпијском повељом, што подразумеива да је поменути више него асоцијација националних спортскихсавеза,тј.фокусна промоцији Олимпизма

- и у садејству са државним институцијама и спортским покретом обезбјеђивање неопходних услова за развој друштва кроз спорт.
7. Препознати и институционализовати, позицију спортиста унутар спортских организација у складу са чланом 59, став 2 Закона о спорту [6]. У овом смислу закона, обавеза кровних спортских организација је да се кроз институт „Спортске комисије или Удружења спортиста“ спортистима обезбједи највиши степен учешћа и преузимање дијела одговорности у систему руковођења.
 8. Препознати да стручни послови у спорту (тренер или администратор) нијесу само образовна већ и стручна квалификација и прописати нивое стручних квалификација кроз Национални оквир квалификација (Стандард занимања, стандард образовања, ЈУ за провјеру стручности и ЈУ за издавање радних дозвола-лиценци).
 9. Препознати савјетодавну позицију Националног савјета за спорт, док су у дијелу стручних послова већ дефинисани чиниоци у систему спорта и јавне управе.
 10. Уважавајући наслијеђени систем спорта у Црној Гори, висок степен (глобално) комерцијализације спорта, нацрт извјештаја експертског тима Савјета Европе за област анти-допинга у Црној Гори али и бројне активности супротне универзалним вриједности (насиље на спортским манифестацијама, низак ниво квалитета руковођења у спортском покрету) препознати обједијењену Националну агенцију за интегритет у спорту. У овом смислу би биле преузете одређене надлежности Националног савјета за спорт.
 11. Повећати ниво јавности рада и функционисање субјеката спорта објезбјеђивањем законских претпоставки за прикупљање и обједињавање података о свим сегментима система спорта у Централни информациони систем.

3. ЗАКЉУЧАК

Горе поменуте тензије, које потичу од дубоко политизованог система спорта, могуће је разријешити вертикалним приступом који подразумеива умрежавање свих заинтересованих страна, тј. чиниоца у систему спорта. Саобразно томе, први корак вертикалне мреже доносиоца одлука у систему спорта утврђивао би стратешке приоритете, посебно узимајући у обзир обавезе у процесу евро-интеграција. На концу, неопходно је разграничити надлежности и поставити јасан ниво интервенционизма у раду и функционисању спортског покрета. Имајући у виду стратешко опредјељење Црне Горе у погледу Европских интеграција, а полазећи од основних начела Закона о спорту, неминовно је даље усаглашавање постојећих законских рјешења и стратешких докумената са међународним стандардима и нормама. И то не само са обавезујућим прописима наднационалног ауторитета какав је ЕУ, већ и са Европском повељом о спорту, Бијелом књигом о спорту, Кодексом етике у спорту. Конкретније, ако се узме у обзир рањивост професионалног спорта (иначе пете привредне активности у земљама ЕУ), неопходно је

додатно уредити област која се тиче борбе против свих видова злоупотреба у систему спорта. Наведени став кореспондира са ставовима представника ЕУ и земаља чланица СЕ ЕПАС-а, наводећи нужност одлучније борбе са организованим криминалом у спорту (манипулација и намјештање спортских резултата, злоупотреба положаја и корупција). Са претходним у вези, неопходно је ући у процес деполитизације спорта са једне, и јасно разграничавање надлежности у самом систему спорта са друге стране, у циљу постизања адекватног нивоа аутономности спортског покрета.

ЛИТЕРАТУРА:

- [1] Савјет Европе (2004). Резолуција Савјета Европе „О принципима доброг управљања у спорту” (Резолуција X Конференције европских министара одговорних за спорт). Стразбур: ЦОЕ
- [2] Савјет Европе (2001). Кодекс спортске етике. Стразбур: ЦОЕ
- [3] Савјет Европе (1999). Конвенција *ETS 173*. Стразбур: ЦОЕ
- [4] Савјет Европе (2003). *Додатни протокол уз кривично правно конвенцију CETS 191*. Стразбур: ЦОЕ
- [5] Савјет Европе (1999). Конвенција *ETS 174*. Стразбур: ЦОЕ
- [6] Влада Црне Горе (2011). *Закон о спорту*. Подгорица: Службени лист ЦГ

Библиографија:

- Bergsgard, N. A., Houlihan, B., Mangset, P., N_dland, S. I., & Rommetvedt, H. (2007). *Sport Policy: A comparative analysis of stability and change*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Влада Црне Горе (2011). Национални програм развоја спорта за период 2012-2016.
- Ђорђевић, Ј., (1975). *Уставно Право*. Београд: Савремена Администрација.
- Европска Комисија (2012). TFEU - Уговор о функционисању ЕУ.
- IOC (2014). *Olympic agenda 2020*. Lausanne: IOC
- IOC (2015). *Olympic charter*. Lausanne: IOC
- Комисија европских заједница (2007). Бијела књига о спорту. Подгорица: Институт алтернатива
- Лукић, Р. (1957). *Теорија државе и права II*. Београд: Научна књига.
- Савјет Европе (2001). Европска повеља о спорту. Стразбур: ЦОЕ
- Schlaeppli, E., and McCabe, C. (2008). Rule of Law, Justice Sector Reforms and Development Cooperation: SDC Concept Paper, Swiss Agency for Development and Cooperation. online at: http://www.deza.ch/ressources/resource_en_170419.pdf
- *Судске пресуде Европског суда правде* Case C-36/74 Walrave and Koch [1974] ECR 1405
- *Судске пресуде Европског суда правде* Case C-415/93 URBSFA v Bosman [1995] ECR I-4921.

Датум пријема чланка: 15.11.2017.
Датум прихватања чланка: 20.11.2017.